Euroopan parlamentti
2024-2029

Naisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon valiokunta

2025/2240(INI)

20.11.2025

MIETINTÖLUONNOS

Euroopan parlamentin suosituksesta neuvostolle EU:n painopisteistä naisten asemaa käsittelevän YK:n toimikunnan 70. istuntoa varten
(2025/2240(INI))

Naisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon valiokunta

Esittelijä: Lina Gálvez

SISÄLTÖ

Sivu

LUONNOS EUROOPAN PARLAMENTIN SUOSITUKSEKSI 3

PERUSTELUT 7

LUONNOS EUROOPAN PARLAMENTIN SUOSITUKSEKSI

neuvostolle EU:n painopisteistä naisten asemaa käsittelevän YK:n toimikunnan 70. istuntoa varten
(2025/2240(INI))

Euroopan parlamentti, joka

– ottaa huomioon naisten asemaa käsittelevän YK:n toimikunnan 70. istunnon, joka on määrä pitää maaliskuussa 2026, sen ensisijaisen teeman, joka on kaikkien naisten ja tyttöjen oikeussuojan toteutumisen varmistaminen ja vahvistaminen muun muassa edistämällä osallistavia ja oikeudenmukaisia oikeusjärjestelmiä, poistamalla syrjiviä lakeja, politiikkoja ja käytäntöjä sekä puuttumalla rakenteellisiin esteisiin, ja sen seurantateeman, joka on naisten täysivaltainen ja tehokas osallistuminen ja päätöksenteko julkisessa elämässä sekä väkivallan poistaminen sukupuolten tasa-arvon saavuttamiseksi ja kaikkien naisten ja tyttöjen voimaannuttamiseksi,

– ottaa huomioon 18. joulukuuta 1979 tehdyn YK:n yleissopimuksen kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamisesta,

– ottaa huomioon YK:n kestävän kehityksen Agenda 2030 -toimintaohjelman eli ketään ei jätetä -periaatteen ja erityisesti kestävän kehityksen tavoitteen 5, jolla pyritään saavuttamaan sukupuolten välinen tasa-arvo ja varmistamaan, että naisilla on yhtäläiset oikeudet taloudellisiin resursseihin sekä maan ja muunlaisen omaisuuden omistajuuteen sekä hallintaan, rahoituspalveluihin, perintöön ja luonnonvaroihin, ja kestävän kehityksen tavoitteen 10, jolla pyritään poistamaan syrjinnän mahdollistavat lait, politiikat ja käytännöt ja edistämään asianmukaista lainsäädäntöä, politiikkoja ja toimenpiteitä,

– ottaa huomioon Euroopan unionin perusoikeuskirjan 20, 21, 23 ja 47 artiklan,

– ottaa huomioon 25. marraskuuta 2020 annetun komission yhteisen tiedonannon ”Sukupuolten tasa-arvon edistämistä koskeva kolmas EU:n toimintasuunnitelma (GAP III) – Kunnianhimoinen ohjelma sukupuolten tasa-arvon ja naisten vaikutusvallan lisäämiseksi EU:n ulkoisissa toimissa” (JOIN(2020)0017), jossa esitetään vuosiksi 2021–2025 EU:n toimintasuunnitelma sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi,

– ottaa huomioon 7. maaliskuuta 2025 annetun komission tiedonannon ”Naisten oikeuksien edistämissuunnitelma” (COM(2020)0097), jossa vahvistetaan EU:n sitoutuminen sukupuolten tasa-arvoon,

– ottaa huomioon 5. maaliskuuta 2020 annetun komission tiedonannon ”Tasa-arvon unioni: sukupuolten tasa-arvostrategia 2020–2025” (COM(2020)0152),

– ottaa huomioon rikoksen uhrien oikeuksia, tukea ja suojelua koskevista vähimmäisvaatimuksista sekä neuvoston puitepäätöksen 2001/220/YOS korvaamisesta

25. lokakuuta 2012 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2012/29/EU[1],

– ottaa huomioon komission oikeusalan ohjelman 2021–2027, josta myönnettävällä rahoituksella tuetaan yksityis- ja rikosoikeudellisissa asioissa tehtävää oikeudellista yhteistyötä, kuten tuomareiden ja muiden oikeusalan ammattilaisten koulutusta, sekä kansalaisten ja yritysten oikeussuojan tehokasta toteutumista,

– ottaa huomioon Euroopan neuvoston yleissopimuksen naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta (Istanbulin yleissopimus),

– ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 81 artiklan 2 kohdan,

– ottaa huomioon työjärjestyksen 121 artiklan,

– ottaa huomioon naisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon valiokunnan mietinnön (A10-0000/2025),

A. ottaa huomioon, että sukupuolten tasa-arvo on yksi unionin perusperiaatteista; toteaa, että sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistaminen ja intersektionaalinen lähestymistapa olisi pantava täytäntöön kaikissa EU:n politiikoissa ja sisällytettävä niihin; katsoo, että sisä- ja ulkopolitiikan olisi pysyttävä yhtenäisenä ja johdonmukaisena, jotta voidaan varmistaa ihmisoikeuksien, demokratian ja sukupuolten tasa-arvon tehokas ja uskottava edistäminen kaikkialla maailmassa;

B. toteaa, että naisten oikeudet ja sukupuolten tasa-arvo eivät ole vain perusihmisoikeuksia vaan myös edellytys inhimilliselle kehitykselle, köyhyyden vähentämiselle ja rauhanomaisen, kestävän ja vauraan maailman tarvitseman perustan rakentamiselle;

C. ottaa huomioon, että oikeussuojan saatavuus tunnustetaan kansainvälisessä oikeudessa laajalti perusihmisoikeudeksi, joka on keskeinen käsite oikeusalalla laajemmin ja oikeusvaltion ja demokratian kulmakivi; ottaa huomioon, että EU tunnustaa oikeussuojan saatavuuden perusoikeudeksi Euroopan unionin perusoikeuskirjan 47 artiklassa;

D. toteaa, että naisten oikeussuojan toteutuminen on yhä monimutkainen ja kriittinen kysymys maailman kaikilla alueilla;

E. ottaa huomioon, että naiset ovat kautta maailman edelleen huomattavasti aliedustettuina oikeus- ja syyttäjäviranomaisten korkeimmalla tasolla, varsinkin johtoasemissa, kuten tuomioistuinten presidentteinä, ylituomareina ja syyttäjänvirastojen johdossa;

F. ottaa huomioon, että YK edistää naisten laajempaa osallistumista oikeusalalla aktiivisesti erityisillä aloitteilla ja kampanjoilla; toteaa, että naisten kasvanut edustus oikeuslaitoksissa on yhdistetty uhrikeskeisempien lähestymistapojen yleistymiseen oikeudenkäytössä;

G. toteaa, että naisiin kohdistuva väkivalta ja lähisuhdeväkivalta ovat perusoikeuksien

[1] EUVL L 315, 14.11.2012, s. 57, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2012/29/oj.

loukkauksia; toteaa, että oikeusjärjestelmien on reagoitava sukupuolistuneen väkivallan uhrien tarpeisiin varmistamalla riittävä suojelu ja oikeussuojakeinot; panee merkille, että monet naiset kohtaavat edelleen huomattavia esteitä ilmoittaessaan väkivallasta ja hakiessaan oikeudellista tukea;

H. toteaa, että oikeuslaitoksen stereotyyppiset oletukset ja vallitsevat sukupuolinormit voivat estää naispuolisia väkivallan uhreja ja väkivallasta hengissä selviytyneitä saamasta oikeutta;

1. suosittaa neuvostolle, että

a) vahvistetaan EU:n horjumaton sitoutuminen sukupuolten tasa-arvoon ja varmistetaan, että sukupuolten tasa-arvo ja naisten oikeudet pannaan kaikilta osin täytäntöön kaikilla unionin ulkoisten toimien osa-alueilla, että tätä rahoitetaan asianmukaisesti ja lähestymistapa on sukupuolijärjestystä muuttava, osallistava ja intersektionaalinen;

b) varmistetaan parlamentin ja sen naisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon valiokunnan täysivaltainen osallistuminen päätöksentekoon, joka koskee EU:n kantaa naisten asemaa käsittelevän YK:n toimikunnan 70. istunnossa; varmistetaan, että parlamentti saa asianmukaiset tiedot ja mahdollisuuden tutustua EU:n kantaa koskevaan asiakirjaan ennen neuvotteluja; parannetaan edelleen toimielinten välistä yhteistyötä, myös neuvottelujen aikana, jotta parlamentin painopisteet voidaan ottaa asianmukaisesti huomioon;

c) ilmaistaan sen vahva tuki YK:n tasa-arvojärjestön (UN Women) työlle, sillä se on YK:n järjestelmässä keskeinen toimija, joka pyrkii edistämään kaikkien naisten oikeuksia ja saattamaan yhteen kaikki merkittävät sidosryhmät poliittisen muutoksen aikaansaamiseksi ja toimien koordinoimiseksi; kehotetaan kaikkia YK:n jäsenvaltioita ja EU:ta varmistamaan, että UN Women saa riittävästi rahoitusta;

d) varmistetaan, että eurooppalaiset ja kansainväliset välineet ovat toisiaan täydentäviä ja kunnianhimoisia ja että niihin sisältyy määrätietoisia aineellisia määräyksiä, joilla taataan naisten voimaannuttaminen ja oikeussuojan saatavuus, ja otetaan huomioon, että mahdollisuus oikeusapuun on tässä suhteessa olennaista; varmistetaan EU:n osoittavan vahvaa johtajuutta ja omaksuvan yhtenäisen kannan sen osalta, että oikeuslaitosten on oltava osallistavia, puolueettomia ja saavutettavia kaikille, erityisesti muita heikommassa ja haavoittuvassa asemassa oleville naisten ryhmille, jotka kohtaavat usein esteitä oikeussuojan saatavuudessa institutionaalisissa valmiuksissa olevien puutteiden, sosiokulttuuristen syiden ja syrjinnän vuoksi; tarkastellaan sukupuolistuneeseen väkivaltaan erikoistuneiden tuomioistuinten perustamista; edistetään kattavia oikeudellisia kehyksiä, joilla suojellaan naisten oikeuksia ja varmistetaan naisten täysivaltainen ja yhdenvertainen osallistuminen sekä kansallisen että kansainvälisen oikeuden nojalla;

e) sovelletaan sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamista ja sukupuolitietoista budjetointia kaikilla EU:n politiikan aloilla, myös ulkoisissa toimissa; painotetaan, että valtioiden on osoitettava riittävästi rahoitusta sukupuoliresponsiiviseen oikeusapuun ja tukipalveluihin, erityisesti sukupuolistuneesta väkivallasta selviytyneille, ja riittäviin korvauksensaantimahdollisuuksiin, sillä olemassa olevat esteet vaikuttavat

suhteettomasti naisten oikeussuojan toteutumiseen;

f) nopeutetaan sellaisten kansainvälisten sitoumusten täytäntöönpanoa, joilla ehkäistään edelleen kaikenlaista naisiin ja tyttöihin kohdistuvaa väkivaltaa sekä julkisella että yksityisellä tasolla ja reagoidaan siihen, mukaan lukien naisten sukuelinten silpominen, pakkoavioliitto, intiimin tai manipuloidun materiaalin jakaminen ilman suostumusta, verkkoahdistelu, verkkohäirintä, verkkopaljastelu ja verkon kautta tapahtuva yllyttäminen väkivaltaan tai vihaan;

g) toteutetaan toimia, jotta sukupuolten tasa-arvoa ja naisten voimaannuttamista koskevat nykyiset sitoumukset pannaan kattavasti täytäntöön ja varmistetaan, että naisten yhtäläisiä ihmisoikeuksia ja perusvapauksia suojellaan syrjimättä ja edistetään näin heidän osallistumistaan julkiseen elämään;

h) korostetaan naisten oikeuksia ja sukupuolten tasa-arvoa perusoikeuksina, jotka ovat olennaisen tärkeitä oikeusvaltioperiaatteen, häiriönsietokykyisten ja osallistavien demokratioiden ja EU:n keskeisten arvojen kannalta; painotetaan, että on valitettavaa, että miljoonat naiset ja tytöt kohtaavat etenkin konfliktien ja pakkomuuttojen yhteydessä edelleen syrjintää, väkivaltaa ja ihmisarvonsa ja toimijuutensa epäämistä; muistutetaan, että raiskaus on edelleen yksi maailmanlaajuisesti yleisimmistä ihmisoikeusrikkomuksista; korostetaan suostumukseen perustuvan raiskauslainsäädännön merkitystä;

i) edistetään naisten edustusta oikeuslaitoksessa ja sen hallintoelimissä patriarkaalisen ja mieskeskeisen oikeuslaitoksen ylläpitämien rakenteellisten esteiden poistamiseksi;

2. kehottaa puhemiestä välittämään tämän suosituksen neuvostolle, komissiolle ja komission varapuheenjohtajalle / unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkealle edustajalle sekä tiedoksi ihmisoikeuksista vastaavalle EU:n erityisedustajalle.

PERUSTELUT

Naisten ja miesten tasa-arvo on yksi Euroopan unionin perusperiaatteista. Sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistaminen ja intersektionaalinen lähestymistapa on pantava täytäntöön kaikissa EU:n politiikoissa ja sisällytettävä niihin, jotta varmistetaan sisäisten ja ulkoisten toimien johdonmukaisuus ihmisoikeuksien, demokratian ja sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi kaikkialla maailmassa. Naisten ihmisoikeudet ja sukupuolten tasa-arvo eivät ole vain perusoikeuksia vaan myös edellytyksiä kehitykselle, köyhyyden vähentämiselle ja rauhanomaisten, vauraiden ja kestävien yhteiskuntien rakentamiselle.

Kansainvälisessä oikeudessa ja Euroopan unionin perusoikeuskirjan 47 artiklassa vahvistettu oikeus saattaa asiansa tuomioistuimen käsiteltäväksi on keskeinen oikeusvaltioperiaatteelle ja demokratialle. Naisten oikeussuojan toteutuminen on kuitenkin edelleen monimutkainen ja kriittinen kysymys kaikkialla. Naiset ovat edelleen huomattavasti aliedustettuina oikeus- ja syyttäjäviranomaisten korkeimmalla tasolla, erityisesti johtotehtävissä, kuten tuomioistuinten presidenteissä, ylituomareissa ja syyttäjänvirastojen johdossa. Samaan aikaan oikeuslaitoksen stereotyyppiset oletukset ja vallitsevat sukupuolinormit estävät naispuolisia väkivallan uhreja ja väkivallasta selviytyneitä saamasta oikeutta.

Yhdistyneet kansakunnat on puhunut sen puolesta, että naisten osallistumista oikeusalalla olisi lisättävä, ja on olemassa näyttöä siitä, että naisten kasvanut edustus oikeuslaitoksissa edistää uhrikeskeisempiä lähestymistapoja oikeudenkäytössä. Tämä on erityisen merkittävää vastattaessa naisiin kohdistuvaan väkivaltaan ja lähisuhdeväkivaltaan, jotka loukkaavat perusoikeuksia. Oikeusjärjestelmien on reagoitava uhrien tarpeisiin varmistamalla riittävä suojelu ja oikeussuojakeinot, mutta monet naiset kohtaavat edelleen huomattavia esteitä ilmoittaessaan väkivallasta ja pyrkiessään saamaan oikeudellista tukea. Monet naiset ja tytöt – erityisesti ne, jotka kohtaavat syrjinnän moniperusteisia ja risteäviä muotoja – kokevat, ettei oikeuslaitos ota huomioon muita heikommassa asemassa olevien ryhmien realiteetteja.

Tässä suosituksessa kehotetaan neuvostoa vahvistamaan uudelleen EU:n sitoutuminen sukupuolten tasa-arvoon ja varmistamaan, että naisten oikeudet pannaan kaikilta osin täytäntöön kaikilla unionin ulkoisten toimien osa-alueilla ja että lähestymistapa on osallistava, intersektionaalinen ja asianmukaisesti rahoitettu. Siinä korostetaan myös tarvetta varmistaa parlamentin ja sen naisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon valiokunnan täysi osallistuminen EU:n kannan muodostamiseen naisten asemaa käsittelevän YK:n toimikunnan 70. istunnossa.

Lisäksi suosituksessa sitoudutaan tukemaan voimakkaasti UN Womenia, joka on keskeinen toimija YK:n järjestelmässä naisten oikeuksien edistämiseksi, ja kehotetaan kaikkia YK:n jäsenvaltioita ja EU:ta myöntämään järjestölle riittävästi rahoitusta. Siinä korostetaan, että on tärkeää olla olemassa kunnianhimoisia, täydentäviä eurooppalaisia ja kansainvälisiä välineitä, joihin sisältyvillä päättäväisillä määräyksillä taataan naisten voimaannuttaminen ja oikeussuojan saatavuus, mukaan lukien mahdollisuus oikeusapuun ja käsittely sukupuolistuneeseen väkivaltaan erikoistuneissa tuomioistuimissa. Naisten oikeuksien suojelu tehokkaiden oikeusjärjestelmien avulla johtaa oikeudenmukaisempiin yhteiskuntiin kestävän kehityksen Agenda 2030 -toimintaohjelman (tavoite 16) tehokkaan täytäntöönpanon mukaisesti.

Suosituksessa tähdennetään, että sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamista ja sukupuolitietoista budjetointia tarvitaan kaikilla EU:n politiikan aloilla, jotta voidaan tehostaa kansainvälisiä sitoumuksia kaikenlaisen naisiin ja tyttöihin kohdistuvan väkivallan ehkäisemiseksi ja edistää naisten tasapuolista edustusta oikeuslaitoksessa. Naisten oikeudet ja sukupuolten tasa-arvo ovat olennaisen tärkeitä oikeusvaltioperiaatteen, häiriönsietokykyisten demokratioiden ja EU:n keskeisten arvojen kannalta, ja unionin on osoitettava johtajuutta sen varmistamisessa, että nämä oikeudet taataan käytännössä. Oikeussuojan saatavuus jokaiselle on keskeistä oikeudenmukaisissa ja osallistavissa yhteiskunnissa ja sukupuolten tasa-arvon ja ihmisoikeuksien edellytys.